

UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallin ensimmäisen syklin arviointitapaaminen

UNICEFIN LOMAKE

Arviointitapaamisen tavoite

Arviointitapaamisessa kunta ja UNICEF arvioivat kunnan Lapsiystävällinen kunta -työn etenemistä ja tuloksia yhdessä. Tapaamisessa tarkastellaan erityisesti, miten kunnan Lapsiystävällinen kunta -työn tavoitteet on saavutettu ja millaisiin tuloksiin kunnassa on päästy.

Ensimmäinen arviointitapaaminen pidetään, kun kunta on toteuttanut ensimmäistä toimintasuunnitelmaa noin kaksi vuotta. Mikäli työ on edennyt Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen [neljän kriteerin](#) mukaisesti, UNICEF myöntää kunnalle tunnustuksen. Se on voimassa kaksi vuotta myöntämisestä.

UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustus annetaan niiden tavoitteiden saavuttamisesta, jotka on määritelty juuri Lapsiystävällinen kunta -mallin yhteistyön alla sekä kirjattu mallin toimintasuunnitelmaan. Kaikki kunnassa tehty työ lasten hyväksi ei siis ole tunnustuksen myöntämisen peruste, vaan kriteerinä on se, mistä on erikseen sovittu UNICEFin kanssa.

KYSYMYKSET

Kaikkia seuraavia kysymyksiä ei käydä yksityiskohtaisesti läpi arviointitapaamisessa. UNICEF perehtyy ennen tapaamista kunnan tietoihin digipalvelussa (nykytilan kartoituksen päivitys, baseline-selvityksen tulokset ja toimintasuunnitelman eteneminen) sekä kunnan täyttämään arviointilomakkeeseen. Näitä tietoja hyödynnetään tapaamisessa käytyjen keskustelujen lisäksi, kun UNICEF arvioi, myönnetäänkö kunnalle Lapsiystävällinen kunta -tunnustus.

1. Taustatiedot

Arviointitapaamisen ajankohta pvm/kk/vuosi

Kunta

Lapsiystävällinen kunta -työn ajanjakso, jota arviointitapaamisessa arvioidaan, kk/vuosi – kk/vuosi

02/2021–03/2023

Kunnan Lapsiystävällinen kunta -koordinaattorin nimi

Marjut Helenius

Muuta taustatietoa arviointitapaamiseen liittyen

Riihimäki on aloittanut mallissa alkuvuonna 2020. Ensimmäinen seurantatapaaminen on järjestetty helmikuussa 2021, toinen helmikuussa 2022. Toimintasuunnitelmaa on nyt toteutettu kaksi vuotta ja nyt olemme ensimmäisen arviointitapaamisen äärellä.

2. Arviointitapaamisen osallistujat

Kunnan edustajat (nimi ja titteli) seurantatapaamisessa

Hannele Saari, kaupunginhallituksen edustaja, lyk-koordinaatioryhmän pj
Marjut Helenius, lyk-koordinaatioryhmän sihteeri ja koordinaattori
Lyti Aaltonen, kulttuurituottaja
Jaana Ahtonen-Huuskonen, Kanta-Hämeen hyvinvointialue, lähijohtaja opiskeluhoolto, kuraattori- ja psykologipalvelut sekä perhekeskuspalvelut
Tea Hansson, Kanta-Hämeen hyvinvointialue, neuvolapalveluiden lähiesimies
Niina Honko, kirjaston johtaja
Pasi Jalonen, vt. Opetuspäällikkö
Kirsi Väliheikki, seurakunnan varhaiskasvatuksen ohjaaja
Marko Laitinen, nuorisopalveluiden päällikkö
Niina Matkala, kaavoituspäällikkö
Minna Belik, sivistyksen ja hyvinvoinnin lautakunnan edustaja
Katja Törrönen, strategia ja kehittämispäällikkö, hallinto ja konsernitoimiala
Anne Pullinen, MLL paikallisyhdistys
Marjo-Kaisa Konttinen, hyvinvointikoordinaattori
Mia Miettinen, viestintä- ja markkinointipäällikkö

UNICEFin edustajat (nimi ja titteli) seurantatapaamisessa

Mikael Malkamäki, erityisasiantuntija
Erika Turunen, erityisasiantuntija

3. Lapsiystävällinen kunta -työn koordinaattorirakenne ja sen resursointi

Koordinaattori

- Onko kunnan Lapsiystävällinen kunta -koordinaattori pysynyt samana? kyllä ei
- Onko koordinaattorin työnkuvaan varattu ja kirjattu kehittämistyölle riittävästi työaika? kyllä ei
- Arvio koordinaattorin Lapsiystävällinen kunta -työhön käyttämästä työajasta (%)

20 %

Muut huomiot koordinaattorin toimintaedellytyksiin liittyen

Työ liittyy vahvasti koordinaattorin työnkuvaan, joten työaika on riittänyt. Työtä delegoitu koko koordinaatioryhmälle. Koordinaattori tehnyt loistavaa työtä.

Voisiko koordinaattoriresurssia kasvattaa tulevaisuudessa? Yhteistyö hyvinvointikoordinaattorin kanssa jatkossa?

Koordinaatioryhmä

- Onko kunnan Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmän kokoonpano pysynyt samana? kyllä ei
- Onko koordinaatioryhmässä edustettuina kunnan kaikki eri toimialat ja muut keskeiset toimijat, kunnan luottamushenkilö/-öitä, kunnan viestintä sekä kolmas sektori? kyllä ei
- Onko ryhmässä lasten ja nuorten edustaja/-jia tai lasten osallisuus varmistettu muulla tavoin? kyllä ei
- Onko koordinaatioryhmän jäsenten työlle varattu riittävästi aikaa? kyllä ei
- Onko koordinaatioryhmä kokoontunut säännöllisesti? kyllä ei
- Onko koordinaatioryhmällä tarvittava mandaatti ja tuki kunnan johdolta Lapsiystävällinen kunta -työn toteuttamiseksi koko kunnan tasoisena yhteisenä työnä? kyllä ei

Muut huomiot koordinaatioryhmän toimintaedellytyksiin liittyen:

Hyvähenkinen ja pysyvä koordinaatioryhmä. Vain kaksi kertaa tavannut livenä, jonka jälkeen koronan vuoksi kaikki yhteydenpito on tapahtunut Teamsin välityksellä. Ryhmä kokee, että on pystytty edistämään LYK-työtä hyvin. Kokoukset on pidetty kuukausittain hyvällä läsnäolo prosentilla.

Rooleja on jaettu siten, että pienempi ryhmä työskentelee asioita eteenpäin ja yhteisesti sitten koko ryhmässä käsitelty.

Kattavasti edustettuna kaikki toimialat, ml. luottamushenkilöt. Hyvinvointialueen mukaan jääminen ryhmään on erinomaista, jotta varmistetaan pysyvyys.

Puheenjohtajan ja sihteerin työskentely saa kiitosta. Kokoukset hyvin valmisteltu ja päätöksiä on pystytty tekemään. Asioita on viety jokaisen jäsenen kautta eteenpäin.

Monialainen ryhmä on madaltanut kynnyksiä olla yhteydessä toiselle palvelualueelle, joka parantanut myös muuta yhteistyötä.

Luottamushenkilöiden (kaupunginhallituksen jäsen ja sivistyksen ja hyvinvoinnin lautakunnan pj) vahva rooli on mahdollistanut mandaatin sekä nopean tiedonkulun.

UNICEF kiittää kuntaa seuraavista

Sitoutunut ryhmä, joka kokoontunut säännöllisesti. Kaikilla tahto ja taito ja mandaatti edistää lapsenoikeuksia omalla palvelualueellaan. Lähes kaikki toimijat johtavassa asemassa, joten sekin helpottanut työn edistymistä. Tiivis yhteydenpito hallintoon ja palvelualueille erityisen toimivaa. Pysyvät muutokset saadaan aikaan vain pysyvillä toimintatavoilla ja tästä ollaan erittäin kiitollisia, että Riihimäellä nämä olleet hyvin esillä.

Nuorisovaltuuston edustajat otettu tiiviisti mukaan.

UNICEFin kehittämissuhteet kunnalle

Hyvinvointialueen luottamushenkilöedustajan kutsuminen mukaan ryhmään.

4. Lapsiystävällinen kunta -työn viestintä

Miten kunta on viestinyt kuntalaisille, lapset mukaan lukien, Lapsiystävällinen kunta -työstä?

Hienot nettisivut, jossa kerrottu Lapsiystävällinen kunta -mallista ja työn tavoitteista.

Miten kunta on viestinyt kunnan organisaation sisällä Lapsiystävällinen kunta -työstä?

Kaupungilla on iso määrä henkilöstöä. Uudet työntekijät on tavoitettu perehdytyksen kautta, jossa jokaiselle on esitelty Lapsiystävällinen kunta – työtä. Kaupungin kotisivujen kautta sisäistä viestintää muulle henkilöstölle.

Miten avoin ja aktiivinen viestintä Lapsiystävällinen kunta -työstä on toteutunut kuntalaisille, erit. lapset huomioiden?

Viestintäasiantuntija ollut mukana alusta saakka, mutta ollut vaihtuvuutta. Yksi kehitettävänä asiana on se, miten ja kuka viestii niistä asioista, kun tekeminen on hajautettu ja jokaisen työ muodostaa vain pienen palasen suhteessa kokonaisuuteen. Viestinnän kokonaiskoordinaatiossa ollut ilmeisimmin suurin puute tässä.

Lapsille/perheille suunnatut materiaalit verkkosivuilla ei vielä parhaita mahdollisia kohderyhmien näkökulmasta, mutta näitä on tavoitteena räätälöidä jatkossa paremmin.

Paikallista mediaa kontaktoitu säännöllisesti ja sosiaalista mediaa on hyödynnetty viestinnässä. Aina käytössä on ollut vähintään Facebook ja Twitter sekä riippuen asiasta IG ja LinkedIn. Mediatiedotteet olleet yksi toimiva tapa, jota on täydennetty sosiaalisen median julkaisuilla.

Lapsen oikeuksien viikolla kaupunginjohtaja on onnitellut lapsia videon välityksellä ja tämä on näytetty lapsille kaikissa kunnan kouluissa ja varhaiskasvatyksiköissä.

Lapsiparlamentin kokoontumisesta on tehty paikallismediaan iso juttu. Todettu kokouksessa, että täkyjä voisi kunta tarjota itsekin vielä aktiivisemmin.

Lapsiparlamentin käynnistyminen on ollut erityisen tärkeä elementti lapsille viestimistä ja tästä viestitty kaikille kouluille. LYK-tosun toimenpiteen eivät välttämättä täysin välity lapsille ja tätä pitäisi kehittää eteenpäin (eli miten löytää hallinnollisemmista asioista kulma, joka liittyy lapsen arkeen).

Miten avoin ja aktiivinen viestintä Lapsiystävällinen kunta -työstä varmistetaan jatkossa kunnan organisaation sisällä?

Varmistetaan kaupungin kotisivujen aktiivinen käyttö ja hyödynnetään palvelualueiden omia kanavia.

Hienot nettisivut, jossa kerrottu Lapsiystävällinen kunta -mallista ja työn tavoitteista. Koordinaattorin ja koordinaatioryhmän yhteystiedot helposti löydettävissä. Pöytäkirjat avoimesti saatavilla, upeaa!

UNICEFin kehittämisehdotukset kunnalle

Riihimäen oma nykytilan kartoitus ja lasten kuulemisten tulokset voisivat olla näkyvillä avoimesti kaikille, erityisesti lapsille, jotta tehdään näkyväksi ne lapsenoikeusasiat, jotka Riihimäellä vielä kehityksen alla. Myös toimintasuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet sekä näiden eteneminen voisi olla avoimesti esillä.

Myös lapsille suoraan viestimistä kannattaa vielä kehittää ja jatkaa ottaen huomioon myös lapsilta lapsille viestimisen.

5. Kunta on toteuttanut Lapsiystävällinen kunta -työtä pääperiaatteita noudattaen ja mallin työvaiheiden mukaisesti

Yleistä

- Onko kunta keskittynyt kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin lapsiin ja kunnan suurimpiin lapsenoikeusongelmiin eli onko kunta valinnut Lapsiystävällinen kunta -työnsä tavoitteiksi 1–2 tasolla olevat indikaattorit? kyllä ei
- Onko kunta ottanut yhdeksi Lapsiystävällinen kunta -työnsä tavoitteeksi suoraan lapsilta ja nuorilta tulleen tavoitteen? kyllä ei
- Lasten osallisuus on toteutunut osana toimenpiteitä kyllä ei
- Kehittämistyön tavoitteet ja toimenpiteet ovat ohjanneet koko kuntaa. kyllä ei
- Kunta on tavoitellut kehittämistyöllään pitkäkestoisia muutoksia. kyllä ei
- Kunta on viestinyt kehittämistyöstään aktiivisesti. kyllä ei

- Kunta on edennyt Lapsiystävällinen kunta -työssään mallin työvaiheiden ja niihin liittyvien ohjeistusten mukaisesti kyllä ei
- Kunnan koordinaatioryhmä on tehnyt säännöllistä seurantaa ja itsearviointia digipalveluun tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemisestä? kyllä ei

Kunnan kuvailemia haasteita työvaiheiden toteuttamisessa

Osassa tavoitteissa lähdetty liian isosti ja kunnianhimoisesti liikkeelle ja rimaa on jouduttu osassa toimenpiteitä laskemaan. Joissakin tavoitteissa ja toimenpiteissä lasten osallisuus ja vaikutusten seuraaminen ja arviointi todettu haastavaksi.

UNICEF kiittää kuntaa seuraavista

Olette koordinaatioryhmänä sitoutuneesti edistäneet sovittuja tavoitteita ja etsineet parhaita ratkaisuja toimenpiteiden toteuttamiseksi. Olette päässeet suurimpaan osaan tavoitteistanne.

UNICEFin kehittämissuositukset kunnalle

Pitkäkestoisuuden ja pysyvyyden varmistaminen tärkeää, etteivät toimenpiteet jää yksittäisiksi ja kertaluontoisiksi. Huomioitahan jatkossa lasten palautteen keruun ja osallisuuden toimenpiteissä. Erityisesti tuloksia tarkastellessa on ensisijaisen tärkeää, että kuulette lapsia ja nuoria niistä konkreettisista muutoksista, jotka he ovat tai eivät ole arjessaan huomanneet.

Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelman tavoite 1

Kunnan viranhaltijat, työntekijät, luottamushenkilöt ja keskeiset sidosryhmät on perehdytetty lapsen oikeuksiin. Lapsen oikeudet ovat osana kunnan perehdytysohjelmia.

Ovatko tavoitteelle valitut toimenpiteet toteutuneet toimintasuunnitelman mukaisesti?

kyllä ei

Mikä muutos tavoitteessa on tapahtunut?

Lähtötaso: Taso 1 Ei lainkaan perehdytystä tai koulutusta lapsen oikeuksista

Tavoitetaso 3: Suuri osa työntekijöistä ja luottamushenkilöistä perehdytetään ihmis- ja lapsen oikeuksiin. Lapsen oikeudet ovat osa kunnan perehdytysohjelmia.

Tavoitetaso 3 on saavutettu.

- Perehdytys on suunnattu vain heille, jotka aloittavat kaupungin palveluksessa, mutta on pyritty muissa toimenpiteissä tarjoamaan myös heille, jotka ovat olleet töissä kaupungissa pidempäänkin.

- Perehdytysohjelma otettu käyttöön ja käytännössä kaikkien uusien työntekijöiden pitäisi tähän törmätä.
- Perehdytettyjen määrä on noussut reilusti vuodesta 2021 vuoteen 2022.
- Kyse ollut sisällöllisesti LYK-työstä ja -mallista kertomisesta, myös tunnustuksen hakemisesta. Samalla kerrottu myös lapsen oikeuksista.
- Esihenkilöstä kiinni paljon viekö asiaa eteenpäin. Tulisi linkittää ja parantaa myös tältä osin ja jakaa tietoa lapsen oikeuksista laajemmalla materiaalilla.
- Kiinteän paketin luominen vielä edessä, jonka halutaan kaikkien käyvän läpi.
- Vuosittainen lapsenoikeuskoulutus oli UNICEFin järjestämä koulutus. Oli avoin kaikille, mutta vain sivistyksen palveluala käytännössä osallistui. Vuonna 2022 pääpaino hyvän huomaamiseen lapsessa. Täydennettävä vielä osallistujamäärä digipalveluun.
- Kannustamme hyödyntämään vahvasti lapsistrategian lapsenoikeuskoulutuksia jatkossa.
- Luottamushenkilöille kohdenneet koulutukset olleet hyviä.
- Toimenpide 4 ei ole toteutunut kaikilta osin eli nuorisovaltuuston edustaja ei ole ollut mukana perehdytyksissä.

Tärkeä pohtia, miten säännöllistä perehtyminen on näiden toimenpiteiden myötä jatkossa ja miten voitaisiin arvioida tapahtunutta osaamistason nousua lapsenoikeusteemoissa.

- Onko kunta siirtynyt nykytilan kartoituksen tuloksessa tasoilla parempaan suuntaan (esimerkiksi tasolta 1 tasolle 2)? kyllä ei
- Onko lasten osallisuus toteutunut toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)? kyllä pääsääntöisesti ei

Toimenpide 4 eli nuorisovaltuuston edustaja ei ole ollut mukana.

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (silloin kun mahdollista)?

kyllä pääsääntöisesti ei

Koko kaupungin toimiala kohderyhmänä.

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?

kyllä pääsääntöisesti ei

Saatu mukaan perehdytysmateriaaleihin ja koulutukset vuosittaisiksi.

Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelman tavoite 2

Kunnan toiminnan suunnittelussa huomioidaan haavoittuvassa asemassa tai syrjinnän vaarassa olevien lasten näkökulma.

Ovatko tavoitteelle valitut toimenpiteet toteutuneet toimintasuunnitelman mukaisesti?

kyllä ei

Mikä muutos tavoitteessa on tapahtunut?

Noustu tasolta 1 tasolle 2. Tavoiteltu tasonousua tasolle 3.

Huomionarvoista on, että tavoitteen toimenpiteitä on muutettu vuoden 2022 aikana → perustetaan viikoittain kokoontuvia S2-ryhmiä/kerhoja. Ryhmät toiminnassa pilottina Pohjoisella koululla sekä varhaiskasvatuksessa. Lapset ja nuoret mukana kokemustiedon antamisessa.

Toimenpiteet ovat kohdistuneet vain opetus- ja kasvatuspalveluihin. Kohderyhmä valittu lapsistrategiassa kuvattujen haavoittuvassa asemassa olevista lapsiryhmistä.

Huomioikaa, että toimenpide 4 on nyt tyhjä. Seurantatapaamisessa tuli ilmi, että tässä tulisi olla seuraava: "Lisätään ja vahvistetaan näyttöön perustuvien menetelmien käyttöä, joilla tuetaan perheiden ja lasten/nuorten hyvinvointia." Tämä pudonnut jostain syystä ja tämä lisätään kunnan toimesta vielä toimintasuunnitelmalomakkeelle.

Yllä olevaan toimenpiteeseen liittyen, koonti kaikille vapaina olevista näyttöön perustuvista toiminnoista on tehty ja lisätään materiaaleihin jälkepäin → Lisätään ja vahvistetaan näyttöön perustuvien menetelmien käyttöä, joilla tuetaan perheiden ja lasten/nuorten hyvinvointia.

Lasten arviointi tavoitteen onnistumisesta: Palautteen keruu on ollut jatkuvaa arjessa olevaa: Peukku ylös/alas + hymynaamakortit. Lapset ovat voineet vaikuttaa toimintaan ja valita millaisia tehtäviä kielikerhossa tehdään. S2-tyttöjen kerhossa osallistuminen koettu mielekkääksi. Kerhossa on otettu huomioon toiveita, juhlahetkiä ja kulttuuriteema ollut esillä. Kokoontumisia on ollut reilu 20 kertaa yhteensä. Mallia helppo lähteä levittämään kaupungissa ja tarve tälle on suuri varsinkin, koska ukrainalaisia lapsia on paljon.

Miten laajentaa pilotin vaikutuksia laajemmalle? Lähdettiin pienestä liikkeelle, opetuspäällikkö: suunnitelmiin liittyy ukrainalaiset paljon, osassa kouluja on ollut erillinen S2-opettaja ja sen lisäksi on hanke, jossa maahanmuuttajataustaisille on palkattu oma opinto-ohjaaja. Näkevät Suomi-kerhon tärkeänä, erityisesti nyt kun ukrainalaisia on siirtymässä paljon yleisopetuksen piiriin. Tekemistä on tässä paljon, kotoutumisen tapojen edistämässä on tärkeää olla innostuneet opettajat, mutta tilojen puute on todellinen.

Neljässä varhaiskasvatusyksikössä viisi ryhmää on aloittanut säännöllisesti samantyyppistä toimintaa, alle 3 v. ryhmissä ei ole kerhoa vaan aamukokoontumisissa on tuokio, jossa mietitään samanlaisia asioita.

- Onko kunta siirtynyt nykytilan kartoituksen tuloksessa tasoilla parempaan suuntaan (esimerkiksi tasolta 1 tasolle 2)? kyllä ei
- Onko lasten osallisuus toteutunut toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)? kyllä pääsääntöisesti ei

Lasten osallisuus ollut tyydyttävällä tasolla. Lasten palautteen keräämisen tapana ollut havainnointi sekä peukku ylös ja alas tapaamiskerroittain. Toimintaa on muokattu lasten toiveiden mukaan.

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (silloin kun mahdollista)?

kyllä pääsääntöisesti ei

Rajattu toimiala (varhaiskasvatus ja opetus) sekä rajattu alue.

Alkuperäinen tavoite on ollut, että tavoitetta pystytään viemään eteenpäin kattavasti ja poikkihallinnollisesti. Toimenpiteet ovat kuitenkin toimintasuunnitelmakauden aikana kaventuneet koskemaan pääasiassa opetuksen ja kasvatuksen palvelualueita, eikä niillä ole päästy laajalle ulottuviin tuloksiin. Jatkossa on pohdittava, miten koko kunnan toiminnan suunnittelussa huomioidaan haavoittuvassa asemassa tai syrjinnän vaarassa olevien lasten näkökulma ja miten tällä toimintasuunnitelmakaudella kertynyttä oppia ja käytäntöjä päästään ulottamaan laajemmalle.

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?

kyllä pääsääntöisesti ei

Toimenpiteellä pyritään pysyviin muutoksiin, mutta toiminnasta ei ole ainakaan vielä tehty pysyvää kunnassa.

UNICEF suosittelee vahvasti, että S2-toiminta vakiinnutetaan ja sitä laajennetaan pilotin oppien avulla esiin nousseisiin tarpeisiin vastaamiseksi.

Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelman tavoite 3

Lapset ryhmänä: Lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) käyttöönoton ja systemaattisen toteuttamisen tueksi on kunnassa käytössä selkeät ohjeistukset. Lapsivaikutusten arviointia tekee yhdessä pätevien ammattilaisten joukko.

Ovatko tavoitteelle valitut toimenpiteet toteutuneet toimintasuunnitelman mukaisesti?

kyllä ei

Mikä muutos tavoitteessa on tapahtunut?

Tavoitteen indikaattorissa on noustu tasolta 1 tasolle 2. Tavoiteltu tasonousua tasolle 4.

”Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönoton ja systemaattisen toteuttamisen tueksi on laadittu ohjeistuksia ja ohjeita hyödynnetään. Työryhmä on laatinut Riihimäen mallin lapsivaikutusten arviointiin. Sivistyksen ja osaamisen lautakunta on hyväksynyt pilotin. Malli otetaan käyttöön sivistyksen ja osaamisen toimialueella vuoden 2023 alusta. Pilotoinnin aikana mallia kehitetään ja sen käytöstä kerätään kokemuksia. Tarkoitus on, että pilotin kautta kehitettyä mallia käytetään koko kaupungin tasolla.”

Toimenpiteet ovat toteutuneet lähes suunnitellusti, mutta eteneminen on ollut hidasta ja tavoiteltua tasonousua ei ole tapahtunut. Riihimäellä on syytä pohtia, olisiko tavoitteeseen pitänyt valita enemmän toimenpiteitä, vaikuttavampia toimenpiteitä vai olisiko valitut toimenpiteet voitu toteuttaa laajemmin ja/tai laadukkaammin korkeamman tasonousun varmistamiseksi.

Kuitenkin ensimmäiset askeleet LAVAn käyttöönoton tueksi on otettu ja seuraavaksi tulee suunnitella, millä tavoin pilotoinnilla aiotaan testata Riihimäen LAVA-mallia ja miten lapsivaikutusten arviointien systemaattinen toteuttaminen tulevaisuudessa varmistetaan. Koordinaatioryhmän kannattaa pohtia, mitä pitää ottaa huomioon, mitä parantaa, mitä tehdä jatkossa toisin, jotta lapsivaikutusten arvioinneissa päästään systemaattisesti eteenpäin. Tärkeää on myös hyödyntää kaikki se tieto, mitä on opittu tähän mennessä.

Tarjolla on paljon materiaalia ja koulutusta aiheesta, jota välitetään kunnalle työn tueksi, esimerkiksi seuraavat materiaalit:

1. [Suomen UNICEFin Lapsen oikeuksien teemapaketit](#)
- [Lapsen etu](#)
2. [Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tiimin koulutus Lapsivaikutusten arvioinnista \(tallenne\)](#)
3. [Miten lapsivaikutusten arviointi toteutetaan? | UNICEF \(lapsiystavallinenkunta.fi\)](#)
4. [THL: Lapsivaikutusten arviointi](#) (konkreettinen ohje!)

5. Kansallisen lapsistrategian LAVA-ohjeistus kunnille: [Lapsivaikutusten arvioinnilla parempia päätöksiä kunnassa - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)

6. Pelastakaa Lapset

- Lapsivaikutusten arviointia lasten kanssa –opas: <https://www.pelastakaalapset.fi/lapsilta-opittua/lapsivaikutusten-arviointia-lasten-kanssa-opas/>
- [Lapsilta opittua](#), käytännöllisiä vinkkejä ja työkaluja lasten kanssa toimimiseen.

Sekä koulutusten osalta seuraavat:

- **Kansallisen lapsistrategian verkkokoulutuskokonaisuudet:**
<https://www.eoppiva.fi/kokoelmat/lapsen-oikeudet/>
- **Koulutus lapsivaikutusten arvioinnista ja lapsibudjetoinnista**
- **Mannerheimin lastensuojeluliiton (MLL) piirijärjestöjen LAVA-koulutukset ja työpajat kunnille**
 - yhteystiedot: <https://www.mll.fi/tietoa-mllsta/piirien-yhteystiedot/>

- Onko kunta siirtynyt nykytilan kartoituksen tuloksessa tasoilla parempaan suuntaan (esimerkiksi tasolta 1 tasolle 2)? kyllä ei
- Onko lasten osallisuus toteutunut toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)? kyllä pääsääntöisesti ei

Osittain.

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (silloin kun mahdollista)?

kyllä pääsääntöisesti ei

Tavoite on hyvällä alulla, mutta jatkossa tarvitaan vahvasti koko kaupunki mukaan. Pilotointia tehdään sivistyksen ja kasvatuksen toimialalla, mutta ei ole vielä levinnyt muualle. Piloteissa tulee varmistaa, että opit saadaan koko kaupungin käyttöön ja että tulevaisuudessa lapsivaikutusten arvioinneissa päästään hyödyntämään pilotin tuloksia.

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?

kyllä pääsääntöisesti ei

Manuaalin, ohjeistusten ja koulutusten kautta pyritty saamaan rakenteellisia muutoksia aikaan.

Suosittellemme Riihimäkeä pohtimaan, pitäisikö tämä tavoite valita uudelleen tulevalle toimintasuunnitelmakaudelle ja tavoitella korkeampaa tasonousua.

Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelman tavoite 4

Lapsille suunnatuissa palveluissa ehkäistään kiusaamista ja edistetään yhteisöllisyyttä. Lisäksi lasten kasvuympäristöissä edistetään lasten tunne- ja vuorovaikutustaitoja.

”Otetaan kehittämiskohteeksi myös lapsille ja nuorille tehtyjen kyselyiden pohjalta. Varmistetaan toimintatavat kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja käsittelyyn kaikissa kaupungin toiminnoissa sekä lasten ja nuorten vapaa-ajan harrastusten parissa.”

Ovatko tavoitteelle valitut toimenpiteet toteutuneet toimintasuunnitelman mukaisesti?

kyllä ei

Mikä muutos tavoitteessa on tapahtunut?

Tasolta 2 siirrytty kunnan mukaan tasolle 3, mutta UNICEFin arvion mukaan tasonousun kriteerit eivät vielä täysin täyty, vaikka 90 % toimenpiteistä toteutunut. Kriittinen toimenpide, jolla varmistetaan myös muiden kunnan toimijoiden, esim. harrastustoimijoiden sitoutuminen kiusaamisen ehkäisyyn puuttuu. Tämä mainittu tason 3 edellytyksenä.

Kunnan lomakkeessa, joka välitetty meille etukäteen oli vastauksia jo joihinkin kysymyksiin, mutta UNICEF pyysi vielä tarkentavia vastauksia, jotta varmasti olemme tietoisia tilanteesta tällä hetkellä. Näitä tietoja Riihimäki välitti jälkikäteen ja nämä huomioitu alla.

- Onko kunta siirtynyt nykytilan kartoituksen tuloksessa tasoilla parempaan suuntaan (esimerkiksi tasolta 1 tasolle 2)? kyllä ei
- Onko lasten osallisuus toteutunut toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)? kyllä pääsääntöisesti ei

TP1: Lasten kyselyssä ja nuorten kyselyssä syksyllä 2020 oli kiusaamiskokemukseen liittyvä kysymys. Lapsista n. 70 prosenttia ja nuorista n. 62 prosenttia ei ollut kokenut kiusaamista. Tavoite on nollatoleranssi eli 100 prosenttia lapsista ja nuorista ei koe kiusaamista. Kyselyä ei ole nyt monistettu samanlaisena, joten seuranta on vaikeaa. Kannustamme kyselyn toistamiseen samanlaisena, jotta pystytte tarkastelemaan tuloksia näiden pohjalta.

TP2: Lasten palautetta Kiva-koulusta on tärkeä saada. Nyt kerätty tietoa käsiteltyjen tapausten lukumäärästä. Jatkossa tärkeää kerätä tietoa siitä, onko kiusaaminen saatu loppumaan ja mikä on ollut lasten kokemus käsittelyprosessista.

TP3: Kouluterveyskyselyn tulokset ja niiden hyödyntäminen. Kouluterveyskyselyn tuloksia tärkeä seurata digipalvelun tulosindikaattoreiden avulla, jotta varmistetaan kiusaamisen väheneminen. Kouluterveyskyselyn mukaan kiusaaminen on pääasiassa vähentynyt Riihimäellä, pl. pienimmät oppilaan, joissa hyvin pientä nousua.

TP 4: Hyvinvointiryhmien käytäntöjen yhdistäminen. Tämä liittyy yhdenvertaisuussuunnitelmaan, jotka käsitellään säännöllisesti ja näissä ryhmissä on mukana oppilaiden edustus.

TP5: Tuutoritoiminnan jatkuminen on edennyt ja toteutunut hyvin.

TP6: Koulutukseen liittyen tärkeä tarkastella ja avata sitä, miten koulutus on toteutettu ja kuinka paljon osallistujia on ollut mukana. Onko tavoitettu mikä prosenttiosuus henkilöstöstä? Tämän voisi täydentää toimintasuunnitelmalomakkeelle.

TP7: Tunnettuutori on ollut toiminnassa kaikissa päiväkodeissa. Lasten palaute ja kokemukset tärkeässä osassa arviointia ja tulevaisuuden toimintaa.

TP8: Vakavat kiusaamistilanteet on käsitelty Ankkuritoiminnan kautta. Tärkeä jatkossa seurata, kuinka monta tapausta vuodessa on ollut ja onko kiusaaminen näin saatu loppumaan.

TP9: Koulujen oppilaskuntatoiminta on toiminnassa kaikissa kouluissa. On toteutunut päättäjien ja nuorten vuosittaiset tapaamiset.

TP10: Harrastustoimijat mukaan – ei aloitettu eikä toteutunut. Tämä toimenpide hyvä ottaa huomioon jatkosuunnitelmissa, jotta kaikki kunnassa toimijat toimivat samoin periaattein.

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (siltoin kun mahdollista)?

kyllä pääsääntöisesti ei

Pääsääntöisesti toimenpiteet vain opetuksen ja kasvatuksen palvelualueella. Järjestö-, nuoriso- ja harrastustoimijat jääneet ulkopuolelle.

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?

kyllä pääsääntöisesti ei

Useista toimenpiteistä tehty pysyviä rakenteita, hienoa! Tulevaisuudessa, kun arvioitte näiden pysyvien toimintarakenteiden vaikuttavuutta, on tärkeää tarkastella tulosindikaattoreita ja kerätä jatkuvasti lasten kokemuksia, jotta tiedätte/-mme onko pysyviä, positiivisia muutoksia saatu lasten elämässä aikaan.

Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelman tavoite 5

Kunnassa on säännöllisesti ja aktiivisesti toimiva nuorisovaltuusto (nuva), oppilaskunnan hallitukset ja lapsiparlamentti, joilla on vaikutusmahdollisuuksia kunnan toimintaan ja päätöksentekoon.

Ovatko tavoitteelle valitut toimenpiteet toteutuneet toimintasuunnitelman mukaisesti?

kyllä ei

Mikä muutos tavoitteessa on tapahtunut?

Tavoitteeksi valitussa indikaattorissa on saavutettu tasonousu tasolta 2 tasolle 3.

Lapsiparlamentti on perustettu ja nuorisovaltuuston toimintaedellytyksiä parannettu.

Lapsiparlamentin jäsenille on tehty palautekysely toiminnasta. Tämä välitetty UNICEFille. Nuorisovaltuuston edustajalta saatu lausunto vaikutusmahdollisuuksien kehityksestä kuluneen kahden vuoden aikana.

UNICEFin arvion mukaan lapsiparlamentin toiminnan arviointia tulee jatkossa tehdä nykyistä systemaattisemmin ja arvioinnin tulee keskittyä lasten kokemuksiin vaikutusmahdollisuuksiensa parantumisesta. Samoin nuorisovaltuuston vaikutusmahdollisuuksien kehittymistä tulee arvioida kattavin menetelmin koko nuorisovaltuuston osallisuus varmistuen.

- Onko kunta siirtynyt nykytilan kartoituksen tuloksessa tasoilla parempaan suuntaan (esimerkiksi tasolta 1 tasolle 2)? kyllä ei
- Onko lasten osallisuus toteutunut toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)? kyllä pääsääntöisesti ei

Kaksi lapsiparlamentin kokousta on ollut, palautekyselyt lähetetty. Ennen ja jälkeen lapsiparlamentin on kysytty kokemuksia ja nämä olleet positiivia.

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (silloin kun mahdollista)?

kyllä pääsääntöisesti ei

Kyllä, kaikista kouluista mahdollisuus osallistua.

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?

kyllä pääsääntöisesti ei

Lapsiparlamentti ja nuvan toimintatavat on saatu pysyväksi.

Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelman tavoite 6

Kunnassa lapset ja lapsen etu huomioidaan aikuisille tarkoitetuissa palveluissa, kuten mielenterveys- ja päihdepalveluissa silloin, kun asiakkaalla on lapsia.

Rakenne luotu 2021–2022. Mahdolliset muutokset HVAn toiminnan alettua 2023.

Ovatko tavoitteelle valitut toimenpiteet toteutuneet toimintasuunnitelman mukaisesti?

kyllä ei

Mikä muutos tavoitteessa on tapahtunut?

Tavoitteena tasonousu tasolta 2 tasolle 3. 100 % toimenpiteistä toteutunut.

→ Vastuu näistä siirtynyt vuoden 2023 alussa hyvinvointialueen vastuulle.

TP1: Kunnan lomakkeen mukaan toteutunut hyvin. Asiakkuuden alussa kysytään lapsista, mutta juuri ko. hetkellä ei paneuduta siihen mikä lasten tilanne on.

TP2: Kunnan lomakkeen mukaan toteutunut. Hyvinvointialueuudistuksen myötä yhteistyötä on tiivistetty hyvinvointialueen toimijoiden kanssa, mutta syvempää yhteistyötä tarvitaan. Liittyy vahvasti pitkäkestoisiin, rakenteellisiin muutoksiin.

TP3: Kunnan lomakkeen mukaan toteutunut hyvin

TP4: Verkostotyötä tehdään monialaisesti, asiakaslähtöisesti ja ennalta ehkäisevästi. Verkostotyötä tehdään kaiken aikaa erityisesti perhekeskuksen luomisen yhteydessä. Hyvinvointialueuudistus tuo tähän oman lisänsä, johon tulee kiinnittää huomiota.

TP5: Ohjeet jatkuvasti päivittämisen alla, ei ole ollut mahdollisuutta seurata riittävällä tavalla tämän käyttöä, "ei ole mitattavissa". On haaste, että työtapaa voidaan käyttää Riihimäellä tai hv-alueella, viimeisimpään kyselyyn ei ole saatu edes kuittausta vastaanottajilta. Nyt voisi olla vielä paremmat mahdollisuudet yhteistyön tiivistämisen myötä tämän asian edistämiseksi.

UNICEF kannustaa kuntaa jatkamaan näiden toimivien rakenteiden ja toimintatapojen vahvistamista hyvinvointialueen kanssa.

- Onko kunta siirtynyt nykytilan kartoituksen tuloksessa tasoilla parempaan suuntaan (esimerkiksi tasolta 1 tasolle 2)? kyllä ei

- Onko lasten osallisuus toteutunut toimenpiteissä (siltoin kun se mahdollista)?
 kyllä pääsääntöisesti ei

Lasten palautetta ei ole kerätty tai ainakaan siitä ei ole tietoa.

- Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (siltoin kun mahdollista)?
 kyllä pääsääntöisesti ei

Koko kunnan yhteistä työtä erityisesti perhekeskustyon tiimoilta.

- Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?
 kyllä pääsääntöisesti ei

Vastuu näistä siirtynyt vuoden 2023 alussa hyvinvointialueen vastuulle. Tärkeä varmistaa jatkuvuus. Perhekeskustyö tukee tätä. Lomakkeet ja käytännöt on tehty, mutta sen varmistaminen, että menetelmät ovat käytössä ja ne tuottavat lapsille vaikuttavia tuloksia on vielä varmistettava mm. koulutuksin, seurannoin ja palautekyselyin.

6. Toimintaympäristön muutokset

Onko tunnistettu, että kunnan toimintaympäristössä on tapahtunut/tapahtumassa muutoksia, jotka vaikuttavat Lapsiystävällinen kunta -työhön? Millaisia vaikutuksia muutoksilla mahdollisesti on Lapsiystävällinen kunta -työhön?

Hyvinvointialueuudistus on vaikuttanut suuresti kunnan toimintaan ja erityisesti tavoitteeseen 6. Riihimäki on kuitenkin saanut jo upeasti koordinaatioryhmään mukaan hyvinvointialueen edustajia ja tätä vahvistetaan jatkossakin. Perhekeskustyö myös tukee tätä yhteistyötä ja jatkuvuutta.

Miten kunta varmistaa, että Lapsiystävällinen kunta -työ etenee muutoksista huolimatta?

Yhteistyö Kanta-Hämeen hyvinvointialueen kanssa, koordinaatioryhmän täydentäminen ja vahvan ja säännöllisen yhteistyön jatkaminen.

7. Lapsiystävällinen kunta -työn jatkaminen

Mikäli UNICEF myöntää kunnalle Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen, kunta sitoutuu jatkamaan Lapsiystävällinen kunta -työtä mallin pääperiaatteiden, työvaiheiden ja ohjeistusten mukaisesti kyllä ei

9. Seuraavat askeleet

UNICEF kirjaa arviointitapaamisen jälkeen

Kunnan kehittämistyö **on edennyt** tunnustuksen [kriteerien](#) mukaisesti, ja UNICEF myöntää kunnalle Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen kyllä

Kunta saa tunnustuksen myöntämisen jälkeen käyttöönsä kunnan nimellä varustetun UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -logon ja logon käyttöohjeet.

Kunta ja UNICEF sopivat yhdessä tunnustuksen julkaisemisen ajankohdan sekä tunnustukseen liittyvästä viestinnästä.

Tunnustuksen julkistamisen jälkeen kunta jatkaa Lapsiystävällinen kunta -työtä mallin [työvaiheiden](#) ja ohjeistusten mukaisesti seuraavaan kaksivuotissykliin.

Kunnan seuraava seurantatapaaminen UNICEFin kanssa on ***noin puolen vuoden kuluttua*** tunnustuksen myöntämisestä. Tapaamisen arvioitu ajankohta:

Loppuvuosi 2023

Kunnan on mahdollista saada toinen Lapsiystävällinen kunta -tunnustus kk/vuosi (arvio), mikäli kehittämistyö on edennyt tunnustuksen kriteerien mukaisesti.

Loppuvuosi 2025

Kiitos, että olette lasten puolella! Mahtavaa, että voimme tehdä yhdessä työtä yhä lapsiystävällisemmän Suomen rakentamiseksi!